

« zurück blättern vor »

KNECHT subst. m., ab 1553; auch *knechta*. **1)** ‘Fußsoldat im deutschen Heer’ – ‘żołnierz pieszy w wojsku niemieckim’: 1553 LibMal 178, SPXVI o 1560 RejWiz 89v, SPXVI *Więc sie iedni [młodzi] chcą wczyc / miedzy knechty drudzy*. o 1564 BielKron 418, SPXVI *szło mu [pruskiemu mistrzowi] ná pomoc ośń álbo dzyefięć thyfiąc knechtow*. o 1588 Calep 180b, SPXVI *Centurio – Rottmistrz maiąci podfobą stoknechtow*. o 1643 UffDekArch II 20, SP17 *ieżełiby pospolitego knechta w tym załapiono, tedy Kápitan, Porucznik albo Sergent tę szkodę nádgradzác [...] powinny będą*. o (vor 1673) 1930 Oble. 316 *Ci ludzie wszyscy, co do Jasnej Gory Rożnego stanu z rożnych krajow chodzą, Z ktorych nas ręku jałmużny dochodzą, Albo od knechtow będą odzierani, Albo, co większa, nie będą puszczani*. o 1691 Bardz. Luk. 144, L *W tym do mieczów żwawo, rwą się knechci królewscy*. o 1752 DrZbiór 57, SP17 *Hetman [...] Gdy nie umie Hetmanić, lepiej mu bydź knechtem*. o 1775–1806 Teat. 33 69, L *Mam znaiomość z tym starym knechtą syndykkiem Skapfkim*. o [arch.] 1823 G 732-3, SJAM *wódz krzyżacki jazdę z lasu ruszył / A za nią Knechtów i obóz pomyka*. o [arch.] (1886) 1949–1951 Sienk.Pot. VI 157, DOR *Bacność! – krzyknęli oficerowie stojący w czworoboku piechoty. Na to hasło knechtowie pruscy osadzili się silniej na nogach i wyteżyli ręce trzymające dzidy*. – SPXVI, MAČZ, L (zan.), SWIL, SW, LSP, DOR (hist.). **2)** ‘Diener, Bediensteter’ – ‘pacholek, sługa’: 1565 RejAp 153, SPXVI *A fam stárzzy kupyec vpftrzywfzy sobie knechty swoie iáko ine szkápy [...] wozi sie ná nich á nofzą go iáko bátwáná iákiego ná rámionach*. o 1585 ReszPrz 89, SPXVI *Dawid Georgius z swymi knechtámi / niepozwała ciátá tego zmartwychwstánia*. o 1600 KlonWor 41, SPXVI *A z czobotow dżiuráwých wygládáią wiechćie: / Ták cię nędzá vbierze / zániedbány knechćie*. o [LBel.] †1640 Nab.Poez. 33 *W ostatku ten rok przeszyły uszczerbił niemało, Że mi już nawet knechta starego nie stało. Sam knechtem twoim będąc, niosęc pokłon taki, Gdzie drugi sąd Parysów Mihala z Dyjaki*. – SPXVI, SWIL, SW (m.u.). **3)** ‘Sitz aus Seilen, auf dem Bergleute in den Schacht hinunterfahren’ – ‘siedzenie z lin dla górników opuszczających się do szybu za pomocą kołowrotu’: [hapax] 1841 Łab., Sw – Sw (gór.), LSP (gór.). **4)** ‘Poller am Schiffsdeck oder Ufer zum Befestigen von Tauen’ – ‘słupek na pokładzie statku lub na nabrzeżu służący do mocowania cum, poler’: [hapax] (1904) 1920 Zarus.Żegl. 27, DOR *Pachotki, czyli knechty, są to słupki z lanego żelaza wysokości blisko pół metra*. – LSP (żegl.), DOR (żegl.). ◇ **Var:** *knecht* subst. m., 1553 LibMal 178, SPXVI – SPXVI, MAČZ, L (zan.), SWIL, SW, LSP, DOR; *knechta* subst. m., [hapax] 1775–1806 Teat.33 69, L – L (zan.), Sw (m.u.). ◇ **Etym:** nhd. *Knecht* subst. m., ‘Infanterist; Diener; im österreichischen Bergbau: Förderkorb für

Bergleute; Pfeiler zum Befestigen von Tauen auf Schiffen', GRI. ◇ **Der:**
knechtowski adj., bel. seit 1648, zuerst geb. L. ❖ Inhalt 4 stammt aus dem
Russischen, wo *knext* bereits 1801 bei Janovskij (SSRLJA) gebucht ist. Es
handelt sich also um eine Lehnbedeutung.

« zurück blättern vor »